INFORMATIENOTA VOOR DE RAAD

Nummer: 32

Portefeuille:	Burgemeester
Programma:	1 Veiligheid
Taakveld:	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
Datum	26 januari 2021

Onderwerp: Invloed gemeenteraad op uitvoering coronawet

DE RAAD NEEMT KENNIS VAN DE MOGELIJKHEDEN OM INVLOED TE HEBBEN OP DE LOKALE UITVOERING VAN DE CORONAMAATREGELEN

Inleiding

De raad heeft aangegeven meer informatie te willen over de invloed op de lokale besluitvorming bij de uitvoering van de coronamaatregelen en hoe dat in de praktijk het meest praktisch kan worden geregeld. In september 2020 heeft de raad een motie over de informatievoorziening rond corona aangenomen met daarin enkele kaders. Verder is er in december een informatienota naar de raad gestuurd over de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (Twm). Uitgangspunt van de Twm zijn de normale bestuurlijke verhoudingen en bevoegdheden.

Kernboodschap

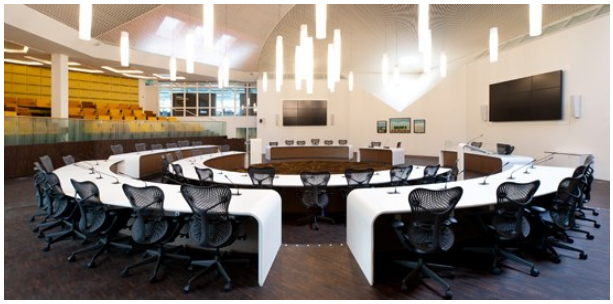
Bij de landelijke maatregelen heeft de raad geen rol in de vormgeving of bepaling van de maatregelen. Wel kan de raad de vinger aan de pols houden over de lokale uitvoering, bijvoorbeeld op het gebied van toezicht en handhaving door de burgemeester. Op de terreinen waar geen ministeriële regeling van toepassing is, is het lokaal bestuur bevoegd om zelf regels te stellen met reguliere gemeentelijke bevoegdheden (autonomie), zolang deze niet in strijd zijn met de coronaregels. Zie uitwerking in de bijlage.

Vervolg
De minister van VWS blijft eindverantwoordelijk voor de bestrijding van de epidemie. Naarmate de situatie verbetert en het risiconiveau in regio's wordt afgeschaald, komt er meer ruimte voor lokaal maatwerk. Afschaling is nu nog niet aan de orde geweest, eerder een verzwaring van de regels (lockdown sinds 15 december tot minimaal 9 februari). Op dit moment zijn de lokale sturingsmogelijkheden van de burgemeester en raad daarom beperkt.

BIJLAGEN
- Uitwerking van alle mogelijkheden staat vermeld in de bijlage (onderstaand).
- Link naar de motie van september 2020, "Betrek zoveel als mogelijk de raad, eer u verder gaat".
- Link naar de eerste informatienota over Lelystad en de nieuwe coronawet.

INVLOED GEMEENTERAAD OP UITVOERING CORONAWET

Hoofdpunt van deze notitie is hoe de gemeenteraad van Lelystad zijn invloed kan uitoefenen op de lokale besluitvorming bij de uitvoering van de coronamaatregelen en hoe dat in de praktijk het meest praktisch kan worden geregeld. Uitgangspunt van de Twm zijn de normale bestuurlijke verhoudingen en bevoegdheden.

Positief

Met de invoering van de Twm is een aantal bevoegdheden van de voorzitter Veiligheidsregio naar de burgemeester gegaan. Voor de gemeenteraad betekent dit dat de burgemeester nu meer de raad aan de voorkant kan informeren en betrekken bij de uitvoeringsvraagstukken. Verder sluit de doelstelling van de Twm goed aan bij een aantal verzoeken uit de raad om meer betrokken te worden bij de coronacrisis. De doelstelling van de wet is namelijk het creëren van een stevigere democratische legitimatie bij de bestrijding van de epidemie. Eerder heeft de raad een motie aangenomen over de informatievoorziening rondom de coronamaatregelen aangenomen.

Al bestaande middelen voor betrokkenheid

In Lelystad wordt al een aantal middelen ingezet om de raad te betrekken en blijvend te informeren. Denk aan:

- Eigen bevoegdheden van raad (schriftelijke vragen, moties);
- Periodieke nieuwsbrieven vanuit het college;
- Raadsinformatiebrieven na afloop van het RBT;
- Informeren via fractievoorzittersoverleg;
- Officiële evaluaties van de voorzitter Veiligheidsregio, zoals recentelijk in januari 2021.

Mogelijkheden gemeenteraad

Bij de landelijke maatregelen heeft de raad geen rol in de vormgeving of bepaling van de maatregelen. Wel kan de raad de vinger aan de pols houden over de lokale uitvoering, bijvoorbeeld op het gebied van toezicht en handhaving door de burgemeester. Op de terreinen waar geen ministeriële regeling van toepassing is, is het lokaal bestuur bevoegd om zelf regels te stellen met reguliere gemeentelijke bevoegdheden (autonomie), zolang deze niet in strijd zijn met de coronaregels.

- De raad mag gemeentelijke verordeningen opstellen over het gebruik van de fysieke openbare ruimte. Zoals: afsluiten van straten, gebieden en parken, het verplaatsen van markten. Of denk aan het verbieden van stadswandelingen, collectanten en straatartiesten vanwege het risico van oploop van te veel mensen dicht bijeen.
- Andere bevoegdheden liggen in bijvoorbeeld het sociaal domein, subsidies, terrassen en (kwijtschelden van) belastingen en leges.
- Gemeenteraad kan vanuit eigenaarschap en/of opdrachtgeverschap vragen stellen aan het college/portefeuillehouder (sociaal domein, onderwijs en fysieke leefomgeving) en over uitvoering door gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen.
- Gemeenten kunnen zelf op basis van de Drank- en horecawet en autonome plaatselijke verordeningen ook alcoholbeperkingen kunnen opleggen. Echter, als bij de ministeriële regeling een alcoholverbod wordt geregeld, kan een gemeente niet zelf een soepelere regeling treffen.

- Verantwoording: net als voor alle andere bevoegdheden die de burgemeester als eenhoofdig orgaan uitoefent, legt hij hierover verantwoording af aan de gemeenteraad. De burgemeester zal de raad actief betrekken bij de consequenties van maatregelen voor de uitvoering op lokaal niveau. Gemeenteraad en burgemeester kunnen zelf bepalen hoe zij invulling willen geven aan de precieze wijze van verantwoording. Hiervoor zijn geen landelijke voorschriften. Onderlinge verhoudingen zijn bepalend. Doel is debat voeren over ontheffingen of de handhaving. En de raad kan wensen uit de samenleving over de handhaving van de openbare orde aan de orde stellen.

Regionale en lokale bevoegdheden
In de Twm wordt de uitvoering van de maatregelen belegd bij burgemeester Meijdam. Het gaat dan om het verlenen van ontheffingen, het geven van aanwijzingen en bevelen en de handhaving inzake de bestrijding van het virus.[1]
Wethouder Schoone is aanspreekbaar als portefeuillehouder voor uitvoering wet publieke gezondheid en voor de GGD.
De voorzitter van de Veiligheidsregio, burgemeester Weerwind van Almere, blijft zorgdragen voor informatievoorziening over de oorsprong, de omvang en de gevolgen van de epidemie.

Beperkingen
De minister van VWS blijft eindverantwoordelijk voor de bestrijding van de epidemie. Naarmate de situatie verbetert en het risiconiveau in regio's wordt afgeschaald, komt er meer ruimte voor lokaal maatwerk. Afschaling is nu nog niet aan de orde geweest, eerder een verzwaring van de regels. Op dit moment zijn de lokale sturingsmogelijkheden van de burgemeester en raad daarom beperkt. Als het risiconiveau nog ernstig of zeer ernstig is, is het nagenoeg onmogelijk om lokaal ontheffingen te verlenen. Voor de 1,5 meter regel kan de burgemeester geen ontheffing verlenen.

Mogelijke voorbeelden in Lelystad
Op dit moment nog niet aan de orde, maar later in 2021 zijn dit denkbare situaties:
- Burgemeester geeft ontheffing voor een evenement.[2] Die ontheffingen kunnen vooraf worden besproken met de gemeenteraad op grond van artikel 180 Gemeentewet.[3]
- Burgemeester geeft een ontheffing op het verbod groepsvormingsverbod en informeert de raad.
- Burgemeester stelt randvoorwaarden op bij demonstraties en betrekt de raad.
- Burgemeester zet zijn bestuurlijke bevoegdheden in rond een concrete handhavingszaak (dwangsom, sluiting) en informeert de raad.
- Burgemeester wil horecavergunningen verlenen en betrekt de raad.[4]

Let op: de burgemeester verleent geen ontheffing als het belang van de bestrijding van de epidemie in het geding is. Voordat de burgemeester een beslissing neemt over het verlenen van een ontheffing vraagt hij advies aan de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD).

---

[1] Het verlenen van ontheffingen van landelijke regels is alleen mogelijk voor zover die ontheffingsmogelijkheid wettelijk gecreëerd is.
[2] Indien er in een ministeriële regeling bepaalde evenementen niet zijn toegestaan, kan de organisator van een evenement vanwege bijzondere omstandigheden in aanmerking komen voor ontheffing. Die organisator heeft dan zowel een evenementenvergunning op grond van de APV als een ontheffing op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) nodig.
[3] De maatregelen worden bij ministeriële regeling vastgesteld. Centraal wordt bepaald welke maatregelen landelijk, regionaal of lokaal gelden. De burgemeester kan dus niet zelf maatregelen uitzetten als de lokale omstandigheden (zoals een daling van het aantal besmettingen) daar aanleiding voor zijn.
[4] Zolang de Twm van kracht is, gelden voor het lokale horecabeleid inclusief het lokale terrassenbeleid de gestelde kaders in de ministeriële regeling.

Uitgangspunten
De gemeenteraad kan aandachtspunten en verzoeken meegeven in uitgangspunten die de burgemeester hanteert bij zijn uitvoering. Dit zijn vaak de dilemma's:
- maken we lokaal (uniek) beleid of gaan we voor eenduidige (regionale) maatregelen?
- plaatsen we (volks)gezondheid voorop of andere belangen zoals economie, cultuur, sport?
- gaan we streng handhaven of zien we meer heil in gedragsbeïnvloeding en eigen verantwoordelijkheid?
- kiezen we voor een uniforme lokale aanpak voor de gehele gemeente of maken we onderscheid tussen gebieden, groepen inwoners en sectoren?

Reglement van Orde
Het huidige Reglement van Orde biedt voldoende ruimte om de raad met spoed te consulteren. De burgemeester kan de raad via het presidium verzoeken tot het houden van een extra vergadering 48 uur na de oproep.

Bevoegdheden
In onderstaande tabel wordt de verdeling van alle bevoegdheden nog eens overzichtelijk vermeld.

Bevoegdheid	Burgemeester	Voorzitter VR	Minister
Verlenen ontheffingen van landelijke regels, daar waar wettelijk een ontheffingsmogelijkheid is gecreëerd.	Bevoegd tot het verlenen van ontheffingen van algemene maatregelen, het verbod tot groepsvorming in een aangewezen plaats, het openstellen van een publieke plaats, het houden van een evenement		
Geven van aanwijzingen en bevelen	Bij uitvoering toezicht zoals is bepaald in de gemeentewet. Kan plaatsen aanwijzen waarop de in een ministeriële regeling vastgestelde regels van toepassing zijn.		In de ministeriële regeling kunnen voorwaarden/ beperkingen worden gesteld aan het aanwijzen van specifieke plaatsen waarop maatregelen van toepassing zijn.
Handhaving	Verantwoordelijk voor bestuurlijke handhaving		
Afleggen verantwoording	Burgemeester betrekt de gemeenteraad bij de besluitvorming. Dit hoeft niet per geval te geschieden. De wijze waarop kan door Raad en burgemeester in samenspraak worden bepaald.	De voorzitter legt verantwoording af aan de gemeenteraden niet alleen ná de crisis, maar ook tijdens deze crisis. De voorzitter legt verantwoording af over de gemaakte keuzes binnen een maand na inwerkingtreding van de Twm.	Ministeriële regeling wordt voorgelegd aan Tweede Kamer. Tweede Kamer stemt binnen één week in, zo niet dan komt de ministeriële regeling te vervallen
Regionale coördinatie		RBT blijft in stand. Dit leidt tot het behouden van de coördinerende rol van de voorzitter Veiligheidsregio, bij afstemming over lokale besluiten en bestuurlijke handhaving daarvan. Opperbevel bij rampen en crises blijft berusten bij de voorzitter Veiligheidsregio.	Kan onderscheid maken binnen en tussen gemeenten waar ministeriele regeling op van toepassing is.

Bevoegdheid	Burgemeester	Voorzitter VR	Minister
Bevoegdheden bestrijding infectieziekten		De voorzitter blijft bevoegd maatregelen voor gebouwen en personen te treffen (o.a. quarantaine)	
Informatie-voorziening		De voorzitter Veiligheidsregio blijft verantwoordelijk voor de informatievoorziening over de oorsprong, de omvang en de gevolgen van de epidemie.	Aan beide Kamers over redenen van geldende maatregelen en de verwachting van de duur ervan.
Crisis-communicatie		De voorzitter blijft verantwoordelijk voor informatievoorziening over de oorsprong, de omvang en de gevolgen van de epidemie aan de bevolking en aan de bij de crisisbeheersing betrokkenen en stemt zijn informatievoorziening af met het Rijk.	